

Bursa Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı asistanlarının gözünden pandemiyle geçen bir yıl

*A year passed with a pandemic by the assistants of Bursa Uludağ
University Faculty of Medicine, Department of Family Medicine*

● Dilara Övün Balıkoğlu¹

Özet

Bursa Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Asistanları olarak pandeminin birinci yılında, pandemi sürecini kendi bakış açımıza göre değerlendirdik. ‘Neler yapılmalıydı?’ ve ‘Neler yapıldı?’ sorularına cevap ararken ‘Biz neler yaşadık?’ sorusunun da cevabını vermiş olduk. Pandemi sürecinin yönetimi, yönetim sırasında yapılan hatalar ve sözleşmeli aile hekimliği asistanları dahil olmak üzere, tüm aile hekimliği asistanlarının yaşadıklarını kendi gözümüzden paylaşmak istedik.

Anahtar kelimeler: Aile hekimliği, pandemi, asistan hekim, sağlık sistemi, aile sağlığı merkezi

Summary

As Bursa Uludağ University Faculty of Medicine Family Medicine Assistants, we evaluated the pandemic process from our own perspective in the first year of the pandemic. While looking for answers to the questions “What should have been done?” and “What was done?”, we also answered the question “What did we experience?” We wanted to share the experiences of all family medicine residents, including the management of the pandemic process, the mistakes made during the management, and the contracted family medicine residents.

Key words: Family medicine, pandemic, assistant physician, health system, family health center

¹⁾ Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Arş. Gör., Bursa. / {ORCID:0000-0003-4581-4588}

İletişim adresi:

Dr. Dilara Övün Balıkoğlu

Mail: dilaraovun@uludag.edu.tr

Geliş tarihi: 09/04/2021

Kabul tarihi: 24/05/2021

Yayın tarihi: 25/09/2021

Alıntı Kodu: Övün Balıkoğlu D. Bursa Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı asistanlarının gözünden pandemiyle geçen bir yıl. Jour Turk Fam Phy 2021; 12 (3): 165-168. Doi: 10.15511/tjtfp.21.00365.

Sayın Editör,

Çin’de Aralık 2019’da ilk vakanın görülmesi, ülkemizde resmi olarak ilk vakanın açıklanması ve yine aynı gün 11 Mart 2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü (WHO) Başkanı Tedros Adhonom Ghebreyesus’un yayılmanın hızı ve ciddiyetinin alarm verici seviyeye ulaştığını söylemesi ve bu nedenle Covid-19 salgınının pandemi ilan edilmesinin üzerinden bir yıldan fazla zaman geçti.⁽¹⁾ Biz, Bursa Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi (BUÜTF) Aile Hekimliği asistanları olarak pandemide bir yıl biterken bu sürece dair görüşlerimizi sizlerle paylaşmak istiyoruz.

Tüm dünyada ve ülkemizde vaka ve ölümler hızla artarken sağlık hizmeti olağanüstü şartlarda verilmek üzere yeniden organize edildi ve diğer tüm sağlık çalışanlarıyla birlikte, biz asistan hekimlerin de iş yükü oldukça arttı. Bunun yanı sıra toplumdaki her birey gibi bilinmezliğin getirdiği endişelerle birlikte değişen hayatımıza uyum sağlamaya çalıştık, ancak pandemi sürecinin sağlık alanında yer alan bizler için getirdikleri toplumdaki diğer bireyler için getirdiklerinden çok daha fazlaydı.

Sürecin başlangıcından bugüne kadar uzmanlık öğrencisi olarak görev yaptığımız BUÜTF Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi pandemi servislerinde ve Bursa Şehir Hastanesi pandemi servisi ve yoğun bakımında görevlendirildik. İl Sağlık Müdürlüğü’ne yapılan görevlendirmelerle filyasyon ve aşılama çalışmalarında yer aldık. Anabilim dalımıza ait Eğitim Aile Sağlığı Merkezinde (EASM) ve sözleşmeli aile hekimliği asistanlarımızın çalıştığı diğer aile sağlığı merkezlerinde birinci basamak sağlık hizmetlerini aksatmadan devam

ettirdik. Aynı zamanda karantinadaki hastaların aranmasında (özellikli izlem), bu hastaların istirahat raporlarının düzenlenmesinde ve aşılama programının başlangıcından itibaren aşılama çalışmalarında görev aldık. Halen, filyasyon ve aşılama çalışmalarında görev almakta ve ASM’lerde çalışmaya devam etmekteyiz.

Sıra dışı bir dönemde elbette ki 14 Mart Tıp Bayramı da bayram olarak kutlanamadı. Bu dönemde kaybettiğimiz meslektaşlarımızı anmak adına sınırlı sayıda yapabildiğimiz etkinliklerden birisi de ‘‘Pandemiden ne öğrendik?’’ sorusunu kendimize sormamız oldu. Bu kapsamda Anabilim Dalımızca ön saflarda görev aldığımız pandemi ile mücadelenin bir yılını her birimiz ayrı ayrı değerlendirdik, ancak bir araya getirdiğimizde benzer duygu ve düşünceler içinde olduğumuzu gördük. BUÜTF Aile Hekimliği Anabilim Dalı’nın 43 uzmanlık öğrencisi olarak yaşadıklarımızdan ve önerilerimizden en göze çarpanları özetlemeye çalıştık.

Pandemi sürecinde yaşadığımız sorunlar:

- Özellikle pandemi başında ASM’lere yetersiz sayıda ve uygun nitelikte olmayan ‘kişisel koruyucu ekipman’ gönderilmesi nedeniyle pek çok aile hekimi hem kendisi için hem de yanında çalışan diğer sağlık çalışanları için kendi imkanlarıyla koruyucu ekipman satın almak zorunda kaldı.

- Sürecin yeterince şeffaf yönetilmemesi, aniden ve sahadan habersiz alınan kararlar nedeniyle sürekli değişen ve zorlaşan şartlarda çalışmak zorunda kaldık. Örneğin, ASM’lerde beş dakika ara ile oluşturulan aşı randevuları ne yazık ki ASM’lerin çalışma koşulları ve fiziki yapısından ne kadar habersiz olduğunun göster-

gesiydi. Yine yapılan bilgilendirmelerin yetersizliği ve toplum bilincinin yeterince oluşmaması nedeniyle acil olmayan durumlar için ASM'lere başvuran hastalar, rutin taramaları devam eden gebe, bebek ve çocukları da riskli duruma soktu.

• Görevlendirilmelerimiz sırasında da pek çok problemle karşılaştık. Üniversite içerisinde adil şekilde yapılmayan görevlendirmeler nedeniyle pek çoğumuzun asistanlık süresi uzadı ve eğitimlerimiz sekteye uğradı. Filyasyon çalışmaları sırasında aslında hekime ihtiyaç duyulmayan pek çok görevde yer aldık. Hedefi 'sıfır vakası'ni bulmak olan filyasyon çalışmaları ne yazık ki hedefinden şaşarak ilaç taşıma işine dönüştü.

• Aynı dönemlerde sağlık çalışanlarına 'ek ödeme' konusunun basında gereksiz şekilde yer alması ya da canla başla çalışan sağlık çalışanlarının istifalarının yasaklanması, izinlerin kaldırılması ve atamaların durdurulması zaten tükenmiş olan bizlerin motivasyonunu biraz daha düşürdü. Hayatını kaybeden onlarca sağlık çalışanı ile ilgili üzüntünün dile getirilmesinden ziyade ek ödemenin konuşuluyor olması bizleri hem üzdü hem öfkeliendirdi.

Tüm bu olumsuzluklar içinde bizler üzerimize düşeni eksiksiz şekilde yerine getirmeye çalıştık. Bunları da maddi çıkar gözetmeden, görevimiz olduğu için yaptık. Tüm sağlık çalışanları gibi ailelerimizden uzakta, enfekte olma korkusuyla çalıştık.

Yaşadığımız bu sorunlar ışığında geçen günleri düşündüğümüzde 'bundan sonra ne yapılmalı ve biz ne yapabiliriz' sorusuna da cevap aradık. Öncelikle sürecin kalan kısmında çok daha şeffaf olunması fikrinde bir-

leştik. Ve bize göre;

• Toplumun sağlık okuryazarlığının geliştirilmesi ve bilimin bireysel görüşlerden ziyade veri ve kanıtlar ile doğruları ortaya koyduğunun, kişisel çıkarlardan etkilenmemesi gerektiğinin ve tek bir doğru olduğunun halka anlatılması için gereken adımlar atılmalıdır.

• ASM'lerin de kirli alan olduğu ve enfeksiyon riskinin en az hastaneler kadar yüksek olduğu, gerekli olmayan durumlar haricinde başvurulmaması ve aşılama hizmetinin sadece ASM'lerde değil hastanelerde de verildiği konusunda halk bilgilendirilmelidir.

• Bilim kurulunda alınan kararların sahanın gerçeklerine uyması için kurul üyeleri arasında aile hekimlerine de yer verilmelidir.

• Görevlendirmeler hem özelde hem genelde adil ve akılcı şekilde yapılmalı, daha etkin alanlarda faydalı olabilecek biz hekimler doğru şekilde görevlendirilmelidir. Pandemi gibi olağanüstü bir dönemde amaç hastayı memnun etmek değil, doğru hastaya doğru tedaviyi doğru şekilde ulaştırmak olmalıdır.

• Toplumsal eşitlik sağlanmadıkça, gelir adaletsizliği oldukça ve yaşama koşullarında zorluk devam ettikçe toplumun bir kesimi daima bulaşıcı hastalıklara çok daha açık olacaktır. Gelecek yıllar için bu akılda tutulmalı eşit ve adil bir toplum için çalışılmalıdır. Sadece bulaşı engellemeye yönelik önlemler alınmamalı, önlemler sonucunda işsiz kalan ya da maddi kayba uğrayan kişilerin zararları telafi edilmelidir.

• Bu süreç içerisinde tükenmiş olan sağlık çalışanlarına hak ettikleri maddi ve manevi destek koşulsuz

şekilde sağlanmalıdır. Covid-19 sağlık çalışanları için meslek hastalığı olarak kabul edilmeli ve sağlıkta şiddetin sona ermesi için şiddet uygulayanlara para cezası değil çok daha caydırıcı cezalar verilmelidir.

Bilinmeli ki biz hekimler her zaman görevimizin başındaydık, bundan sonra da görevimizin başında olacağız. Aile hekimleri olarak salgında en ön cephede ve toplum yönelimli bir mücadele vermekteyiz. Salgından sonra da dolaylı artan hastalıklar, toplumda artan psi-

kolojik sıkıntılar ve artan iş yükümüz ile birlikte yine mücadeleye devam edeceğiz.

Kaybettiğimiz tüm sağlık çalışanlarına saygı ve minnetle.

**Bursa Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi
Aile Hekimliği Asistanları**

Kaynaklar:

1. WHO Director General Opening Remarks at the Media Briefing on Covid-19 11 March 2020. <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-openingremarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020> adresinden 04.04.2021 tarihinde erişilmiştir.

Alıntı Kodu: Övün Balıkoğlu D. Bursa Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı asistanlarının gözünden pandemiyle geçen bir yıl. *Jour Turk Fam Phy* 2021; 12 (3): 165-168. Doi: 10.15511/tjtfp.21.00365.